

Delbetänkandet - Ett inkluderande jämställdhetspolitiskt delmål mot våld (SOU 2024:21)

Remiss från Arbetsmarknadsdepartementet
Remisstid den 15 september 2024

Förslag till beslut

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.
Remissen besvaras med hänvisning till vad som sägs i stadens promemoria.

Föredragande borgarrådet Alexander Ojanne

Sammanfattning av ärendet

Utredningen *Ett inkluderande jämställdhetspolitiskt delmål mot våld* (SOU 2024:21) har haft i uppdrag att analysera och bedöma om det bör införas ett särskilt jämställdhetspolitiskt delmål som handlar om att förebygga och bekämpa hedersrelaterat våld och förtryck. Därtill har utredningen haft i uppdrag att analysera och lämna förslag på en ny och mer inkluderande målformulering för det nuvarande delmålet om att mäns våld mot kvinnor ska upphöra. I den nya målformuleringen ska man beakta att mäns och pojkars våld mot kvinnor och flickor utgör merparten av det könsrelaterade våldet.

Utredningen betonar vikten av att se jämställdhetspolitiska delmål som en helhet och att arbetet mot våld bör vara samordnat och inkluderande. Utredningen föreslår att hedersrelaterat våld och förtryck fortsatt bör hanteras inom det sjätte jämställdhetspolitiska delmålet samt att ett nytt delmål ska antas. Det nya delmålet ska vara "Mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck samt utnyttjande i prostitution och människohandel ska upphöra. Alla, oavsett kön, ska genom hela livet ha samma rätt och möjlighet till kroppslig och psykisk integritet."

Arbetsmarknadsdepartementet har remitterat betänkandet till Stockholms stad för yttrande.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret och socialnämnden. Socialförvaltningen har på grund av kort remisstid inkommit med ett kontorsyttrande.

Stadsledningskontoret är positivt till utredarens förslag om ett nytt inkluderande delmål mot våld som tydligt anger vilka våldsformer som ingår. Förslaget liknar ansatsen i Stockholms stads eget program mot våld.

Socialförvaltningen instämmer i utredningens förslag om att inte införa ett särskilt jämställdhetspolitiskt delmål mot hedersrelaterat våld och förtryck. Vidare ställer sig förvaltningen bakom förslaget att införa ett nytt inkluderande delmål som tydligt anger vilka våldsformer som omfattas, oavsett kön.

Föredragande borgarrådets synpunkter

Mäns våld mot kvinnor är ett stort samhällsproblem. Därför är det viktigt att samhällets alla aktörer trappar upp arbete mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck. Målet är att alla ska få leva fritt från våld och förtryck.

I övrigt hänvisar jag till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Stockholm den 28 augusti 2024

Alexander Ojanne

Bilaga

Remiss - Delbetänkandet - Ett inkluderande jämställdhetspolitiskt delmål mot våld (SOU 2024:21), dnr KS 2024/665-1.1

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Ärendet

Utredningen om en stärkt styrning av arbetet mot könsrelaterat våld och hedersrelaterat våld och förtryck har fått i uppdrag att analysera och bedöma om det bör införas ett särskilt jämställdhetspolitiskt delmål om att förebygga och bekämpa hedersrelaterat våld och förtryck. Utredaren ska även, oavsett ställningstagande i sak, lämna förslag på hur ett sådant jämställdhetspolitiskt delmål kan formuleras. Vidare ska utredaren analysera och lämna förslag på en ny och mer inkluderande målformulering för det nuvarande delmålet om att mäns våld mot kvinnor ska upphöra.

Utredaren konstaterar att hedersrelaterat våld och förtryck utgör ett allvarligt samhällsproblem. Den undersökning som har genomförts inom ramen för utredningen visar att arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck behöver utvecklas och intensifieras. Det handlar om att öka kunskapen och förståelsen i samhället i stort. Det handlar också om att öka kunskapen och utveckla arbetsmetoder och formerna för uppföljning hos yrkesverksamma som möter utsatta och utövare och som arbetar inom exempelvis socialtjänst, skola, hälso- och sjukvård och rättsvårdande myndigheter.

Delmålets omfattning idag

Det jämställdhetspolitiska delmålet ”Mäns våld mot kvinnor ska upphöra. Kvinnor och män, flickor och pojkar, ska ha samma rätt och möjlighet till kroppslig integritet.” presenterades redan 2006 i propositionen Makt att forma samhället och sitt eget liv – nya mål i jämställdhetspolitiken (prop. 2005/06:155). I propositionen framgick att hedersrelaterat våld omfattas av målet.

I regeringens senaste jämställdhetspolitiska skrivelse Makt, mål och myndighet – feministisk politik för en jämställd framtid (skr. 2016/17:10) framgår att delmålet omfattar många olika former av våld såsom alla yttringar av fysiskt och psykiskt, inklusive sexuellt, våld och hot om våld som riktas mot kvinnor och flickor. Delmålet omfattar vidare hedersrelaterat våld och förtryck samt prostitution och människohandel för sexuella ändamål.

Det andra ledet i delmålet om kroppslig integritet handlar om kvinnors och flickors rätt och möjlighet att bestämma över sin egen kropp, sexualitet och reproduktion. Delmålet omfattar också mäns och pojkars våldsutsatthet och kroppsliga integritet. Vidare omfattas att motverka kommersialisering och exploatering av kvinnokroppen, i medier, pornografi och reklam som syftar till att reproducera föreställningar om kvinnors underordning. Det har slutligen även en stark koppling till närliggande former av våld såsom våld i samkönade relationer och våld mot barn.

Utredarens förslag

Utredarens bedömning är att hedersrelaterat våld och förtryck fortsatt bör hanteras inom det sjätte jämställdhetspolitiska delmålet.

Utredaren förslår ett nytt, inkluderande delmål som tydligt anger vilka våldsformer som omfattas: ”Mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck samt utnyttjande i prostitution och människohandel ska upphöra. Alla, oavsett kön, ska genom hela livet ha samma rätt och möjlighet till kroppslig och psykisk integritet.”

Utredarens förslag grundar sig på slutsatsen att de jämställdhetspolitiska delmålen bör vara övergripande och att delmålet mot våld bör hållas samman. Utredaren anser att styrningen och uppföljning skulle försvåras genom en uppdelning av de olika våldsformerna. Två jämställdhetspolitiska delmål om våld riskerar att skapa stuprör på både strategisk och operativ nivå inom ett område där utsattheten för olika våldsformer ofta går in i varandra. Det finns behov av ett sammanhållet arbete som gynnar de som utsätts för våld och deras tillgång till stöd och skydd, argumenterar utredaren.

Begreppet ”våld i nära relationer” föreslår utredaren att lägga till i delmålet för att det ska bli mer inkluderande. Våld i nära relationer inkluderar till exempel hbtqi-personer som utsätts för våld i nära relationer och pojkar och män som utsätts för våld av närstående flickor och kvinnor. Hedersrelaterat våld och förtryck nämns för att tydliggöra att det är ett prioriterat område. Prostitution och människohandel skrivs också fram i delmålet med argumentet att området behöver synliggöras i större utsträckning för att inte riskera att det hamnar utanför insatser och utvecklingsarbete.

Av utredarens direktiv framgår att oavsett ställningstagande i sak ska den föreslå hur ett särskilt delmål om hedersrelaterat våld kan formuleras. Utredarens förslag till lydelse är: ”Hedersrelaterat våld och förtryck ska upphöra. Alla, oavsett kön, ska genom hela livet ha samma rätt och möjlighet till kroppslig och psykisk integritet.”

Utredaren bedömer att förslaget enbart får ekonomiska konsekvenser ur ett statsfinansiellt perspektiv eftersom det kan komma att innebära en förflyttning av kostnader från ett eller flera utgiftsområden till ett eller flera andra utgiftsområden. Förslaget får inga samhällsekonomiska konsekvenser för kommuner, regioner eller företag.

Remissammanställningen

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, socialnämnden. Socialförvaltningen har på grund av kort remisstid inkommit med ett kontorsyttrande.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 5 augusti 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Stockholms stads jämställdhetsarbete inkluderar alla oavsett kön och arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck är viktigt för visionen om en stad för alla som håller samman. Arbete mot våld och för en ökad trygghet har mycket hög prioritet för

Stockholms stad. I stadens program mot våld är den övergripande visionen ”Stockholm är en stad fri från våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck, prostitution, människohandel för sexuella ändamål samt sexuellt våld oberoende relation.”

Stadsledningskontoret är positivt till utredarens förslag om ett nytt inkluderande delmål mot våld som tydligt anger vilka våldsformer som ingår. Stadens program mot våld har en liknande inkluderande ansats ”Stockholms stads program för våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck, prostitution, människohandel för sexuella ändamål samt sexuellt våld oberoende relation 2021-2025”.

Stadsledningskontorets bedömning är att utredarens förslag inte föranleder några ekonomiska konsekvenser för staden.

Socialförvaltningen

Socialförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 9 juli 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Socialförvaltningen ser positivt på utredningen En stärkt långsiktig styrning av arbetet mot könsrelaterat våld och hedersrelaterat våld och förtryck som bland annat syftar till att föreslå hur hedersrelaterat våld och förtryck kan få ökat fokus i jämställdhetspolitiken men också i samhället.

Som utredningen lyfter finns det både för och nackdelar med ett särskilt delmål för hedersrelaterat våld och förtryck. Förvaltningen instämmer dock i utredningens förslag om att inte införa ett särskilt jämställdhetspolitiskt delmål mot hedersrelaterat våld och förtryck. Utredningen lyfter att de jämställdhetspolitiska delmålen bör vara övergripande och delmålet mot våld bör hållas samman, och för att tydliggöra att hedersrelaterat våld och förtryck är ett prioriterat område bör även det ingå i det övergripande jämställdhetspolitiska delmålet. Hedersrelaterat våld och förtryck har utmärkande drag som kräver specifik kunskap och uppmärksamhet. Ett exempel är att förtrycket och våldet ofta utförs eller sanktioneras av flera personer, i många fall av ett kollektiv, som ofta utgörs av den egna familjen eller släkten. Förvaltningen håller med om att dessa specifika utmaningar tydligare kan adresseras om hedersrelaterat våld och förtryck ingår i det övergripande delmålet.

Förvaltningen ställer sig bakom utredningens förslag att införa ett nytt inkluderande delmål som tydligt anger vilka våldsformer som omfattas, oavsett kön. Att tydliggöra de olika våldsformerna som ingår underlättar tolkningen av delmålets omfattning och ska inte ses som helt skilda varandra. Som ett exempel överlappar utnyttjande i prostitution med mäns våld mot kvinnor, då en stor andel av de som utsätts i prostitution är kvinnor och en majoritet av våldsutövarna är män.

Förvaltningen välkomnar slutbetänkandets ambition om att presentera förslag om samordnad styrning från regeringen och att vidare utreda och tydliggöra omfattning och avgränsning av människohandel ur ett jämställdhetsperspektiv.

Förvaltningen instämmer med utredningen att det är viktigt att begreppet mäns våld mot kvinnor fortsatt står med eftersom det är ett väl inarbetat begrepp. Vidare ställer sig förvaltningen bakom att inkludera våld i nära relationer och att det i delmålet finns ett tydligt livscykelperspektiv. Som framgår i utredningen om hur målet är formulerat idag kan det uppfattas som otydligt vad som ingår i delmålet – exempelvis synliggörs inte våld i ungas nära relationer. Unga personer är i större utsträckning än äldre utsatta för våld i nära relationer, men det finns relativt få studier i Sverige med fokus på ungas våldsutsatthet och behovet av mer kunskap är stort. Att tydliggöra livscykelperspektivet är viktigt för att visa att delmålet även omfattar främjande och tidigt våldsförebyggande arbete.

Enligt utredningens bedömning kommer förslagen enbart få ekonomiska konsekvenser ur ett statsfinansiellt perspektiv och inte någon påverkan för exempelvis kommuner och regioner. Förvaltningen anser att de ekonomiska konsekvenserna måste säkerställas ytterligare i slutbetänkandet. Förvaltningen kommer fortsatt att följa detta då utredarna i slutbetänkande kommer presentera förslag på strategier om hur arbetet ska bedrivas framåt samt redogöra för de ekonomiska konsekvenserna av detta.